

GENEL KURUL KARAR

MEHMET BAYDAN BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2014/16308
Karar Tarihi : 12/4/2018

Başkan : Zühtü ARSLAN
Başkanvekili : Burhan ÜSTÜN
Başkanvekili : Engin YILDIRIM
Üyeler : Serdar ÖZGÜLDÜR

Serruh KALELİ
Recep KÖMÜRCÜ
Nuri NECİPOĞLU
Hicabi DURSUN
Celal Mümtaz AKINCI
Muammer TOPAL
M. Emin KUZ
Hasan Tahsin GÖKCAN
Kadir ÖZKAYA
Rıdvan GÜLEÇ
Recai AKYEL
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Raportör : Melek KARALİ SAUNDERS
Başvurucu : Mehmet BAYDAN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, bir suç isnadı olmaksızın davet üzerine gidilen polis merkezinde insan haysiyetiyle bağdaşmayan muameleye maruz kalınması ve bu olayla ilgili olarak etkili bir soruşturma yürütülmemesi nedenleriyle insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağı ile kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 2/10/2014 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.

4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık görüşünü bildirmiştir.

7. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

8. İkinci Bölüm tarafından 22/2/2018 tarihinde yapılan toplantıda, niteliği itibarıyla Genel Kurul tarafından karara bağlanması gerekli görüldüğünden başvurunun Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 28. maddesinin (3) numaralı fıkrası uyarınca Genel Kurula sevkine karar verilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

9. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

10. Başvurucu 11/4/2013 tarihinde, saat 19.00 civarında telefonla aranmış ve Çorlu Cumhuriyet Polis Merkezi Amirliğine (Polis Merkezi/Merkez) davet edilmiştir.

11. Kendi ifadesine göre başvurucu, davete icabet ederek eşiyile birlikte Polis Merkezine gitmiş; burada üç sivil polis memuru tarafından Merkezin iç kısmında kapalı bir bölümde uzun bir süre tutulmuş; bu sırada kendisine bu kişiler tarafından hakaret ve tehditlerde bulunulmuştur. Olayla ilgili olarak herhangi bir tutanak tutulmaksızın başvurucu, eşiyile birlikte Merkezdten ayrılmıştır.

12. Başvurucunun beyanının hilafına olayla ilgili olarak polis memurları tarafından tutulmuş bir tutanağın tahkikat dosyasında yer aldığı anlaşılmaktadır. Polis memurları M.H.N., G.G. ve S.T. tarafından imzalanan ve başvurucu tarafından imzadan imtina edilen "Tutanak" başlıklı bu belgede şu hususlar kayıtlıdır:

"11.4.2013 günü saat 19.00 sıralarında R[...] hastanesinde bulunduğumuz sırada [...] 1977 doğ. M[...] ve M[...] Kızı A[...] C[...] A[...] isimli şahıs ile görüşülmüş tarafımıza yapmış olduğu sözlü beyanda "Mehmet BAYDAN isimli bir şahsın kendisinin email hesabına yazı gönderdiğini, yazılarda kendisini sürekli aramak ve mesaj göndermekle tehdit ettiğini ve evli olduğunu bildiğini ve Mehmet BAYDAN isimli şahsın da evli olduğunu belirttiğini ancak eşinden gizli yazdığını söylediğini, yazısının ekinde kendisine şiir yazarak gönderdiği şiirleri okuduğunda içeriğinde çok sayıda müstehcen ve cinsel temalı ibareler olduğunu, bu konudan dolayı çok korktuğu şeklinde tarafımıza ihbarda bulunması üzerine A[...] C[...] A[...] isimli şahıs konu hakkında resmi müracaatının alınabilmesi için Polis Merkezine yönlendirilmiş, konu ile ilgili olarak Mehmet BAYDAN isimli şahıs 0 530[...]40 nolu telefon ile aranarak konu hakkında Polis merkezine davet edilmiş, Cumhuriyet polis merkezi amirliğine eşi ile birlikte gelen T.C [.....] nolu [.....]doğ. [.....] oğlu Mehmet BAYDAN isimli şahıs ile eşinin yanında olması dolayısı ile şahıs eşinin yanından ayrı bir odaya davet edilmiş konu hakkında kendisine bilgi verilmiş, Mehmet BAYDAN isimli şahıs tarafımıza

"akli dengesinin yerinde olmadığını ve bu konuda raporunun bulunduğunu eşinin de kendisine vasi olarak tayin edildiğini ancak bu konudan eşinin bilgisinin olmasını istemediğini" beyan etmesi üzerine A[...] C[...] A[...] isimli şahıs ile telefon ile görüşülerek "Mehmet BAYDAN isimli şahsın Polis merkezine geldiğini kendisinin de müracatta bulunması gerektiği söylenmiş, telefon ile yapmış olduğu beyanında "olaydan dolayı rahatsızlandığını eşinde evde olduğunu şu anda müracata gelemeyeceğini, en kısa sürede Polis merkezine gelerek müracatta bulunacağını beyan etmesi" üzerine Mehmet BAYDAN isimli şahısa konu hakkında herhangi bir şikayetin olup olmadığı sorulmuş herhangi bir müracatının veya şikayetin söz konusu olmadığını akli dengesinin yerinde olmadığı için imza atamayacağını eşinin de konu hakkında bilgi sahibi olmaması açısından imzalamayacağını beyan etmesi üzerine konu hakkında herhangi bir işlem tesis edilmeden Polis Merkezi Amirliğinden gönderilmiştir.

Bu tutanak tarafımızdan tanzimle altı birlikte imza altına alınmıştır.11.04.2013 saat:17.20

[...]"

13. Başvurucu 15/4/2013 tarihinde, Çorlu Cumhuriyet Başsavcılığına (Savcılık) başvurarak haksız yere çağrıldığı Merkezde hakarete maruz kaldığını, tehdit edildiğini, tüm görevlilerin buna tanık olduğunu, olayın yarattığı travmanın mevcut ruhsal rahatsızlığımı şiddetlendirdiğini belirterek Polis Merkezindeki görevlilerden şikâyetçi olmuştur. Başvurucu olaya dair duygularımı da içeren dört sayfalık oldukça ayrıntılı beyanını şikâyet dilekçesine eklemiştir.

14. Savcılık, Çorlu İlçe Emniyet Müdürlüğüne yazdığı 17/4/2013 tarihli müzekkereyle başvurunun iddiaları doğrultusunda konu ile ilgili araştırma yapılmasını, başvurunun Polis Merkezine çağrılıp çağrılmadığının tespit edilmesini, olay gününe ait karakolda bulunan kamera görüntülerinin CD ortamına aktarılmasını, başvurunun kendisini tehdit ettiğini ileri sürdüğü polis memurlarının tespiti ile şüpheli sıfatıyla ifadelerinin alınmasını, olayın görgü tanıklarının celp edilerek olay hakkında bilgi ve görgülerinin nelerden ibaret olduğunun sorulmasını talep etmiş; bu hususlarda ikmal edilecek evrakın geciktirilmeksizin Savcılıklarına gönderilmesi yönünde talimat vermiştir.

15. Aynı gün, başvurunun karakola çağrılmasına yol açan eylemle ilgili olarak cinsel taciz (sarkıntılık), kişinin huzur ve sükûnunu bozma suçu kapsamında başvurunun şüpheli, A.C.A.nın mağdur/müşteki olduğu tahkikat evrakı İlçe Emniyet Müdürlüğüne Savcılığa gönderilmiştir. Anılan evrakta, suç tarihi ve müştekinin müracaat tarihi olarak 16/4/2013 tarihine yer verilmiştir.

16. 17/5/2013 tarihli Polis Merkezi amiri imzasını içeren yazıyla, Savcılığa 17/4/2013 tarihli müzekkereleri ile ilgili tahkikat evrakının yazı ekinde gönderildiği bildirilmiştir. Bu evrak içinde, olayla ilgili bilgi ve görgüsüne başvuru olan Polis Merkezinde olay akşamı görevli H.E. ve Y.M.nin ifadelerinin yanı sıra olayın faili olarak tespit edilen ve talimat uyarınca şüpheli sıfatıyla ifadelerinin alınmış olması gereken G.G., M.H.N.ve S.T. isimli polis memurlarının imzalarını içeren "ifade[lerinin] C.Savcısınca alınacağından dolayı ifade[lerinin] alınmadığı...."na dair kimlik tespit tutanaklarına da yer verilmiştir.

17. Merkezde görevli H.E. ve Y.M. adlı polis memurları ifadelerinde; olay günü 19.00 sıralarında görevlerine başladıklarını, 19.30 sıralarında başvurunun yanında bir bayanla birlikte Merkeze geldiğini, bir süre sonra Emniyet Müdürlüğü Çocuk Büro Amirliğinde çalışmakta olan şüphelilerin de Merkeze geldiğini, başvurucağı olarak avukat görüşme odasına geçtiklerini, içeride bir süre konuştuklarını, kendilerinin herhangi bir bağışma, hakaretimiz konuşma duymadıklarını, başvurunun güler yüzlü bir şekilde, el sallayarak Merkezden ayrıldığını belirtmişlerdir.

18. Savcılık 30/10/2013 tarihli müzekkeresiyle, Çorlu İlçe Emniyet Müdürlüğünden Kurumlarında görevli oldukları tespit edilen polis memurları G.G., M.H.N. ve S.T.nin ifadelerinin alınmasını teminen Savcılıklarına müracaatlarının sağlanmasını istemiş; 28/11/2013 tarihli müzekkereyle de aynı yere 22/11/2013 tarihinde adı geçenlerden M.H.N. dışındakilerin müracaatlarının sağlanmakla birlikte M.H.N.nin geçirdiği operasyondan dolayı raporlu olması nedeniyle ifadesinin alınmadığından bahisle ilgilinin raporunun hitaminin ardından ifadesinin alınması amacıyla Savcılıklarına müracaatının temini yönünde talimat vermiştir.

19. Savcılık tarafından 25/7/2013 tarihinde Polis Merkezinde bulunan kameralardan alınan görüntülerin yüklü olduğu CD üzerinde inceleme yapmakla görevlendirilen bilirkişi, 31/10/2013 tarihinde hazırladığı raporunu soruşturma dosyasına sunmuştur. Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) üzerinden soruşturma dosyası kapsamında ulaşılamayan bilirkişi raporunun bir örneği talep üzerine Çorlu Cumhuriyet Başsavcılığınca başvuru dosyasına sunulmuştur. Bilirkişi raporunun on beşinci sayfasının "**B- İNCELEME SONUCU**" başlıklı kısmında şu hususlara yer verildiği görülmektedir:

"yukarıda ayrıntılı çözümü yapılan tüm videoların incelenmesi neticesinde;

Video görüntülerinde, video üzerindeki saate göre 19:42 sıralarında yukarıda ayrıntılı tarifi yapılan bir bayan ve bir erkek şahsın gelerek karakolun içerisindeki bankonun önündeki bekleme koltuklarında beklemeye başladıkları, 19:56 sıralarında biri koyu renk montlu, biri kahverengi deri montlu ve diğeri gri hırkalı ve gri hırkalinın arka cebinde kelepçe bulunması nedeniyle sivil polis oldukları düşünülen 3 şahsın karakola geldikleri, kahverengi deri montlu olan sivil memurun bekleyen şahsa kendisini takip etmesini işaret etmesi üzerine karakolun arka tarafında kamera açısı dışında kalan bir bölüme girdikleri, 20:16 sıralarında şahsın diğeri üç sivil memurla birlikte odadan çıktığı ve sivil memurları eliyle selamlayarak bayan şahıs ile birlikte karakoldan çıktıkları, sivil memurların da 20:18 sıralarında karakoldan ayrıldıkları tespit edilmiştir.

CD içeriğinde başkaca bir unsura rastlanmamıştır.

..."

20. Şüphelilerden G.G. ve S.T.nin 22/11/2013 tarihinde, raporlu olan M.H.N.nin ise 1/4/2014 tarihinde ifadelerinin alınabildiği soruşturma dosyasında yer alan belgelerden anlaşılmıştır.

21. Savcılık 2/4/2014 tarihinde şüpheliler hakkında görevi kötüye kullanma, hakaret ve tehdit suçlarından kovuşturmaya yer olmadığına karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"Müşteki Mehmet BAYDAN tarafından verilen şikayet dilekçesinde ve alınan beyanında, 11.04.2013 tarihinde saat 23:03 sıralarında kullanmakta olduğu telefona arama geldiğini, gelen aramada kendisini arayan bir şahsın polis memuru olduğunu ve Cumhuriyet Polis Karakoluna gelerek ifade vermesi gerektiğini söylediğini, bunun üzerine eşi ile birlikte yaklaşık 15-20 dakika sonra karakola gittiklerini, eşi ile bir süre bekledikten sonra kendisini[...]ifade odasının yan tarafında bulunan her tarafı kapalı penceresi dahi olmayan bir odaya aldıklarını, oda da bulunan iki polis memurunun kendisine [...]@gmail adresinin kendisine ait olup olmadığını sorduklarını, kendisini ait olduğunu söylediğini, bunun üzerine polis memurlarının kendisine hitaben "kes lan A[...]A[...]'"yı neden taciz ediyorsun seni işten attırırız başına çorap öreri, kocası seni sokaklarda rahat mı bırakacak sanıyorsun, onun kocası polis seni içeri attırırız" şeklinde sözlerle hakaret ve tehdit ettiklerini, sonrasında hakkında herhangi bir tutanak tutmadıklarını ya da ifadesini almadıklarını, vasi kararının olduğunu, vasisinin eşi olan S[...] BAYDAN olduğunu, bu şekilde kendisine hakaret ve tehdit eden, hakkında herhangi bir işlem yapılmayarak görevini ihmal eden ve bu olaya tanık olan ancak müdahale etmeyen polis memurlarından şikayetçi olduğunu beyan ettiği,

Çorlu İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne yazılan cevabi yazıdan olay günü Cumhuriyet Polis Karakolunda görevli polis memurlarının şüpheliler G[...] G[...], S[...] T[...], M[...] H[...], N[...],

Şüpheli polis memurları[nın]...alınan savunmalarında, olay günü adli bir konudan dolayı [...] R[...] Hastanesinde buldukları sarıda A[...] C[...] A[...]'"nın yanlarına gelerek Mehmet BAYDAN'ın kendisini mail yoluyla rahatsız ettiğini ve şikayetçi olacağını ancak işi sebebiyle resmi müracaata biraz geç geleceğini söylediğini, bunun üzerine Mehmet BAYDAN'ı telefon ile arayarak karakola davet ettiklerini, Mehmet BAYDAN'a hakkındaki şikayet nedeniyle bilgi verecekleri sırada Mehmet BAYDAN'ın yanında eşi olması sebebiyle ayrı görüşmek istediğini söylediğini, bunun üzerine Mehmet BAYDAN'ı ayrı bir odaya davet ettiklerini, Mehmet BAYDAN'a hakkındaki şikayetten bilgi verdiklerini, aynı zamanda A[...] C[...] A[...]'"ı da arayarak karakola ne zaman geleceğini sorduklarını, ancak A[...] C[...] A[...]'"ın rahatsızlandığını bu yüzden gelemeyeceğini daha sonrasında resmi müracaat için gelebileceğini söylemesi üzerine, Mehmet BAYDAN'ı karakola davet etmeleri sebebiyle bu konuda tutanak tanzim ettiklerini, ancak Mehmet BAYDAN'ın kendilerine hakkında vasi kararı olduğunu, raporu olduğunu bu yüzden tutanağı imzalayamayacağını, eşinin de olay hakkında bilgi sahibi olmaması için tutanağı imzalamak istemediğini söylediğini, daha sonrasında da karakoldan ayrıldığını, üzerine atılı suçlamaları kabul etmediklerini beyan ettikleri,

Yapılan soruşturma sonucunda, dosya kapsamı, evrak münderecatı, müşteki, şüpheli ve tanık beyanından, kamera kayıtlarının incelenmesinden müştekinin iddiasının gerçeği yansıtmadığı, müştekinin akli melekelerinin yerinde olmadığı kısıtlı bulunduğu, şüphelilerin üzerlerine atılı suç işlemedikleri anlaşılmakla,

..."

22. Başvurucunun anılan karara yaptığı itiraz Tekirdağ 2. Ağır Ceza Mahkemesinin 18/6/2014 tarihli kararıyla, kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararın toplanan delillere uygun olarak verildiği ve soruşturmanın genişletilmesini gerektirecek eksiklik de bulunmadığı gerekçesiyle reddolunmuştur.

23. Kararın 12/9/2014 tarihinde tebliği üzerine 2/10/2014 tarihinde bireysel başvuruda bulunulmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

24. 4/7/1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu'nun "Adli görev ve yetkiler" kenar başlıklı ek 6. maddesinin ilgili bölümleri şöyledir:

"Polis, bu maddede yazılı görevlerinin yanında, Ceza Muhakemesi Kanunu ve diğer mevzuatta yazılı soruşturma işlemlerine ilişkin görevleri de yerine getirir.

...

Edinilen bilgi veya alınan ihbar veya şikâyet üzerine veya kendiliğinden bir suçla karşılaşan polis, olay yerinde kişilerin ve toplumun sağlığına, vücut bütünlüğüne veya malvarlığına zarar gelmemesi ve suçun delillerinin kaybolmaması ya da bozulmaması için derhal gerekli tedbirleri alır.

Bir suç işlendiği veya işlenmekte olduğu bilgisini edinen polis, olay yerinin korunması, delillerin tespiti, kaybolmaması ya da bozulmaması için acele tedbirleri aldıktan sonra el koyduğu olayları, yakalanan kişiler ile uygulanan tedbirleri derhal Cumhuriyet savcısına bildirir ve Cumhuriyet savcısının emri doğrultusunda işin aydınlatılması için gerekli soruşturma işlemlerini yapar.

...

Polis, suçun delillerini tespit etmek amacıyla, Cumhuriyet savcısının emriyle olay yerinde gerekli inceleme ve teknik araştırmaları yapar, delilleri tespit eder, muhafaza altına alır ve incelenmek üzere ilgili yerlere gönderir.

..."

25. 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "Cumhuriyet savcısının görev ve yetkileri" kenar başlıklı 161. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Cumhuriyet savcısı, doğrudan doğruya veya emrindeki adli kolluk görevlileri aracılığı ile her türlü araştırmayı yapabilir; yukarıdaki maddede yazılı sonuçlara varmak için bütün kamu görevlilerinden her türlü bilgiyi isteyebilir. Cumhuriyet savcısı, adli görevi gereğince nezdinde görev yaptığı mahkemenin yargı çevresi dışında bir işlem yapmak ihtiyacı ortaya çıkınca, bu hususta o yer Cumhuriyet savcısından söz konusu işlemi yapmasını ister.

..."

26. 5271 sayılı Kanun'un "Adli kolluk ve görevi" kenar başlıklı 164. maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"(1) Adli kolluk; 4.6.1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun 8, 9 ve 12 nci maddeleri, 10.3.1983 tarihli ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununun 7 nci maddesi, 2.7.1993 tarihli ve 485 sayılı Gümrük Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 8 inci maddesi ve 9.7.1982 tarihli ve 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanununun 4 üncü maddesinde belirtilen soruşturma işlemlerini yapan güvenlik görevlilerini ifade eder.

(2) Soruşturma işlemleri, Cumhuriyet savcısının emir ve talimatları doğrultusunda öncelikle adli kolluğa yaptırılır. Adli kolluk görevlileri, Cumhuriyet savcısının adli görevlere ilişkin emirlerini yerine getirir.

..."

27. 12/10/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "Kişilerin huzur ve sükununu bozma" kenar başlıklı 123. maddesi şöyledir:

"Sırf huzur ve sükununu bozmak maksadıyla bir kimseye ısrarla; telefon edilmesi, gürültü yapılması ya da aynı maksatla hukuka aykırı başka bir davranışta bulunulması halinde, mağdurun şikayeti üzerine faile üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir."

B. Uluslararası Hukuk

28. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 3. maddesi şöyledir:

"Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya işlemlere tabi tutulamaz."

29. Sözleşme'nin "Özgürlük ve güvenlik hakkı" kenar başlıklı 5. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesi şöyledir:

"Herkes özgürlük ve güvenlik hakkına sahiptir."

30. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Sözleşme'nin 3. maddesi ile ilgili içtihadında insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının demokratik toplumların en temel değeri olduğunu vurgulamış; terörizmle ya da organize suçla mücadele gibi en zor şartlarda dahi Sözleşme'nin mağdurların davranışlarından bağımsız olarak işkence, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya işlemlerden men ettiğini belirtmiştir. İnsan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının Sözleşme'nin 15. maddesinde belirtilen toplum hayatını tehdit eden kamusal tehlike hâlinde dahi hiçbir istisnaya yer vermediği kararlarda hatırlatılmıştır (*Selmouni/Fransa* [BD], B. No: 25803/94, 28/7/1999, § 95; *Labita/İtalya* [BD], B. No: 26772/95, 6/4/2000, § 119).

31. Öte yandan bir muamele veya cezanın kötü muamele olduğunu söyleyebilmek için eylemin *minimum ağırlık eşiğini* aşması beklenir (*Raninen/Finlandiya*, B. No: 20972/92, 16/12/1997, § 55; *Erdoğan Yağız/Türkiye*, B. No: 27473/02, 6/3/2007 §§ 35-37; *Gafgen/Almanya* [BD], B. No: 22978/05, 1/6/2010, §§ 88-90; *Costello-Roberts/Birleşik Krallık*, B. No: 13134/87, 25/3/1993, § 30).

32. AİHM, Sözleşme'nin 3. maddesinin *tartışılabilir ve makul şüphe uyandıran* kötü muamele iddialarının etkin biçimde soruşturma yükümlülüğü getirdiğine dikkat çekmektedir (*Labita/İtalya*, § 131). İnsan hakları ihlalleri ile ilgili iddialarda soruşturma yükümlülüğünün mutlaka iddiayı kabul etme anlamına gelmediği ancak

iddiaların ciddiye alınması ve adil bir sonucu garanti eden bir usulle soruşturulması gerektiği birçok kararda dile getirilmiştir (*Saçılık ve diğerleri/Türkiye*, B. No: 43044/05, 45001/05, 5/7/2011, §§ 90, 91).

33. Öte yandan AİHM, Sözleşme'nin 5. maddesi ile ilgili içtihadında, maddenin (1) numaralı fıkrasında geçen *özgürlük* kavramının kişinin fiziksel özgürlüğünü kapsadığını belirtmektedir (*Engel ve diğerleri/Hollanda*, B. No: 5100/71, 5101/71, 5102/71, 5354/72, 5370/72, 8/6/1976, § 58). AİHM'e göre özgürlükten yoksun bırakmanın nesnel ve öznel iki unsuru bulunmaktadır: Nesnel unsur kişinin göz ardı edilemeyecek uzunlukta bir süre boyunca sınırları belli bir yere kapatılması, öznel unsur ise bu kapatılmanın geçerli bir rızaya dayanmamasıdır (*Storck/Almanya*, B. No: 61603/00, 16/6/2005, § 74).

34. AİHM, özgürlükten yoksun bırakmanın öznel unsuru ile ilgili değerlendirmesinde özgürlük ve güvenlik hakkının demokratik toplumdaki önemini dikkate alarak bir kimsenin tutulmaya rıza göstermiş olmasının Sözleşme'nin 5. maddesinin sağladığı korumadan vazgeçtiği anlamına gelmeyeceğini kabul etmektedir. Kişinin belli bir yerde tutulmaya rıza göstermiş olmasına rağmen yine de Sözleşme'nin 5. maddesinin ihlal edildiği durumlar olabilir (*De Wilde, Ooms and Versyp/Belgium*, B. No: 2832/66, 2835/66, 2899/66, 18/6/1971, § 65).

35. AİHM'e göre kişilerin fiziksel özgürlüğünün konu edildiği Sözleşme'nin 5. maddesinin (1) numaralı fıkrasının amacı, hiç kimsenin özgürlüğünden keyfi bir biçimde mahrum bırakılmamasını güvence altına almaktır. Bu nedenle AİHM, her özgürlükten yoksun bırakma eyleminin ulusal hukukun esasa ve usule ilişkin kurallarına uygun olarak gerçekleştirilmekle kalmayıp aynı zamanda temel amacı bireylerin keyfi tutulmaya karşı korunması olan Sözleşme'nin 5. maddesine de uygun olması gerektiğine vurgu yapmaktadır. Bir kimsenin 5. madde anlamında özgürlüğünden mahrum bırakılıp bırakılmadığının değerlendirilmesinde somut olayın özelliklerinin yanı sıra uygulanan tedbirin çeşidi, süresi, etkileri ve uygulanma şekli gibi çeşitli faktörlerin dikkate alınması gerekir (*Guzzardi/İtalya*, B. No: 7367/76, 6/11/1980, §§ 92, 93).

36. AİHM, bu bağlamda devletin fiili bir durumu bu yönde tanımlaması veya tanımlamamasının özgürlükten yoksun bırakmanın var olup olmadığı hususunda belirleyici olamayacağını belirtmektedir (*Creanga v. Romanya* [BD], B. No: 29226/03, 23/2/2012, § 92).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

37. Mahkemenin 12/4/2018 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. İnsan Haysiyetiyle Bağdaşmayan Muamele Yasağının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

38. Başvurucu; hakkında suç isnadı veya herhangi bir kovuşturma olmadığı hâlde telefonla çağrıldığı Çorlu Cumhuriyet Polis Merkezinde işkence gördüğünü, görevli memurların kişisel bilgilerini edinerek bu bilgileri kendisine karşı tehdit ve şantaj unsuru olarak kullandıklarını, kendisini Merkezin kapalı bir bölümünde uzunca bir süre tuttuklarını, bu kişilerin Merkezde görevli olmamaları ve kendisi hakkında açıkça keyfi işlem yapmalarına rağmen konuyla ilgili olarak Savcılık makamına yaptığı

suç duyurusu üzerine yürütülen soruşturmanın bu hususları tespit etmekten uzak olduğunu, olay dolayısıyla ruhsal bütünlüğünün zarar gördüğünü ve iki kez intihar girişiminde bulunduğunu belirterek Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkı ile insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının, ayrıca adil yargılanma hakkı ile eşitlik ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

39. Bakanlık, başvurunun Anayasa'nın kişi dokunulmazlığına ilişkin 17. maddesinin üçüncü fıkrası ile Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamında incelenmesi, dile getirilen şikâyetlerin AİHM'in ve Anayasa Mahkemesinin konuya ilişkin içtihadı ışığında yorumlanması gerektiği yönünde görüş bildirmiştir.

2. Değerlendirme

40. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

"Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz."

41. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucunun yaşam hakkı, insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağı, adil yargılanma hakkı ile eşitlik ilkesinin ihlal edildiği yönündeki iddialarının Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

42. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

43. Başvurucu; hakkında geçerli bir suç isnadı veya kovuşturma olmaksızın çağrıldığı Polis Merkezinde kendisine insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamelede bulunduğunu, bu konuda yaptığı şikâyetinin etkili bir şekilde soruşturulmadığını belirterek Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında yer verilen insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

i. Genel İlkeler

44. Herkesin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınmıştır. Anılan maddenin üçüncü fıkrasında kimseye *işkence* ve *eziyet* yapılamayacağı, kimsenin *insan haysiyetiyle bağdaşmayan* ceza veya muameleye tabi tutulamayacağı hüküm altına alınmıştır.

45. Devletin bireyin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına saygı gösterme yükümlülüğü, öncelikle kamu otoritelerinin bu hakka müdahale etmemelerini yani anılan maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen şekillerde kişilerin fiziksel ve ruhsal zarar görmelerine neden olmamasını gerektirir. Bu, devletin bireyin vücut ve ruh bütünlüğüne saygı gösterme yükümlülüğünden kaynaklanan negatif ödevidir (*Cezmi Demir ve diğerleri*, B. No: 2013/293, 17/7/2014, § 81).

46. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası, mağdurların eylemi veya yetkililerin saiki ne olursa olsun insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının ihlal edilmemesi gerektiğini vurgular. Saikin önemi ne kadar yüksek olursa olsun en zor koşullarda bile işkence, eziyet veya insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yapılamaz. Anayasa'nın 15. maddesinin ikinci fıkrası gereğince savaş, seferberlik, sıkıyönetim veya olağanüstü hâllerde bile bu yasağın askıya alınmasına izin verilmemiştir. Anılan maddelerdeki hakkın mutlaklık niteliğini güçlendiren felsefi temel, söz konusu kişinin eylemi ve suçun niteliği ne olursa olsun herhangi bir istisnaya, haklılaştırıcı faktöre veya menfaatlerin tartılmasına izin vermemektedir (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 104).

47. Bununla birlikte her insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele iddiasının Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının getirdiği korumadan ve Anayasa'nın 5. maddesiyle birlikte devlete yüklediği pozitif yükümlülüklerden yararlanması beklenmez. Bu bağlamda insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele konusundaki iddialar uygun delillerle desteklenmelidir. İddia edilen olayların gerçekliğini tespit etmek için soyut iddiaya dayanan şüphe ötesinde makul kanıtların varlığı gerekir. Bu kapsamdaki bir kanıt yeterince ciddi, açık ve tutarlı emarelerden ya da aksi ispat edilmemiş birtakım karinelere dayanabilir. Bu bağlamda kanıtlar değerlendirilirken ilgililerin süreçteki tutumları da dikkate alınmalıdır (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 95).

48. Aynı şekilde bir muamelenin Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında olabilmesi için asgari bir ağırlık derecesine ulaşmış olması gerekir. Bu asgari eşik göreceli olup her olayın somut koşulları dikkate alınarak değerlendirilmelidir. Bu kapsamda muamelenin süresi, bedensel ve ruhsal etkileri ile mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi faktörler önem taşır. Ayrıca muamelenin ardındaki saik ve amaç dikkate alınmalıdır. Muamelenin heyecanın yükseldiği ve duyu yoğunluğunun olduğu bir anda meydana gelip gelmediği de gözönünde bulundurulmalıdır (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 83).

49. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında geçen bu kavramlar arasında nitelik değil yoğunluk farkının bulunduğu görülmektedir. Bir muamelenin işkence olarak nitelendirilip nitelendirilmeyeceğini belirleyebilmek için anılan fıkrada geçen eziyet ve insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele kavramları ile işkence arasındaki ayrıma bakmak gerekmektedir. Bu ayrımın özellikle çok ağır ve zalimane acılara neden olan kasti insanlık dışı muamelelerdeki özel duruma işaret etmek ve bir derecelendirme yapmak amacıyla Anayasa tarafından getirildiği ve anılan ifadelerin 5237 sayılı Kanun'da düzenleme altına alınmış olan işkence, eziyet ve hakaret suçlarının unsurlarından daha geniş ve farklı bir anlam taşıdığı anlaşılmaktadır (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 84).

50. Kişileri küçük düşürebilecek ve utandırabilecek şekilde kişide korku, elem ve aşağılanma duygusu uyandıran veya mağduru kendi iradesine ve vicdanına aykırı bir şekilde hareket etmeye sürükleyen muameleler insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele veya ceza olarak tanımlanabilir. Eziyetten farklı olarak, uygulanan bu muamele kişide bedensel ya da ruhsal bir acı oluşturmaya da küçük düşürücü veya alçaltıcı bir etki yaratmaktadır (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 89).

51. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasıyla yasaklanmış bir eylem tehdidinde bulunmak da yeterince yakın ve gerçek olması koşuluyla bu maddenin ihlali

sonucunu doğurma riskini taşıyabilir. Dolayısıyla bir kimseyi işkence ile tehdit etmek, en azından *insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele* oluşturabilir (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 91).

ii. İlkelerin Olaya Uygulanması

52. Somut olayda 16/4/2013 tarihinde Asayiş Büro Amirliğinde polis memurları tarafından alınan ifadesindeki anlatıma göre başvuru tarafından yazılı araçlarla taciz edildiğini ileri süren mağdur A.C.A.nın 11/4/2013 tarihinde taciz iddialarını çalıştığı hastanede yaptığı adli işlemler dolayısıyla tanıdığı şüphelilerden polis memuru G.G.ye aktarması üzerine başlayan bir sürecin yaşandığı anlaşılmaktadır. Başvurucunun telefon numarasının mağdurun çalıştığı hastane kayıtlarından tespit edildiği yönünde tarafların beyanları bulunmaktadır. Başvurucu, şüphelilerden G.G.nin 22/11/2013 tarihli ifadesinde beyan ettiği telefon numarasından şikâyet konusu olayla ilgili olarak aranmıştır.

53. Tarafların olayla ilgili beyanları ve kamera kayıtlarının çözümü ile ilgili bilirkişi raporuna göre başvuru 11/4/2013 tarihinde kendisine yapılan davete uyarak Polis Merkezine gitmiş ve burada 19.42 ile 20.16 saatleri arasında bulunmuştur. Başvurucu; eşiyile birlikte 19.42'de gittiği Merkezde, saat 19.56 ile 20.16 arasında üç sivil giyimli polisle birlikte kamera kaydının yapılmadığı bir ortamda baş başa kalmıştır.

54. Başvurucu; hakkında geçerli hiçbir suç ihbarı bulunmadığı hâlde çağrıldığı Merkezde hakaret ve tehdide maruz kaldığını, bunun sonucunda mevcut rahatsızlığının şiddetinin arttığını ve bu durumun kendisini iki kez intihara sevk ettiğini ileri sürmektedir. Başvurucu, fiziksel bir şiddete maruz kaldığından şikâyet etmemektedir.

55. Başvurucunun yaşadığı olay sonrasında ruhsal durumunu gösterir gerek şikâyetini yönelttiği ve bu yönde talebini beyan ettiği Savcılık tarafından gerekse kendi inisiyatifıyla bir sağlık kuruluşundan aldığı herhangi bir rapor bulunmamaktadır.

56. Detaylara ilişkin algısının subjektif olabileceği değerlendirilmekte birlikte delillerle ortaya konulan oluş biçimine bakıldığında başvuru olaya ilişkin anlatımının genel hatlarıyla taraflarca teyit edilmiş olduğu görülmektedir. Buna göre göreceli olarak kısa sayılabilecek bir süre boyunca baş başa kaldıkları ortamda polis memurlarının kendisini tabi tuttıkları muamelenin niteliği hakkındaki iddialarının ciddiye alınabilir olduğu yönünde kanaat oluşmakla birlikte -kamera kayıtlarından tespit edilen Polis Merkezinden ayrılırken yansıttığı genel durumu da gözönünde bulundurularak- başvuru burada kritik eşiği aşan bir muameleyle tabi tutulduğu yönünde, maddi olgu ve olayların kanıtlanması ile ilgili olarak Anayasa Mahkemesince benimsenen her türlü makul şüpheden uzak olma kriterine uygun bir tespitin yapılmasının olanaklı olmadığı görülmektedir. Bu durumda olayda Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının sağladığı koruma yönünden değerlendirme yapılmasını gerektiren bir durumun varlığından bahsedilememektedir.

57. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinde yer verilen insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

İddia

B. Kişi Hürriyeti ve Güvenliği Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

58. Başvurucu; çağrıldığı Polis Merkezinde haksız bir şekilde bir süre tutulduğunu belirterek Anayasa'nın 19. maddesinde güvence altına alınan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

59. Bakanlık görüşünde, başvurunun şikâyetlerinin temel olarak Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında incelenmesi gerektiği belirtilmekle birlikte kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı yönünden de açıklamalara yer verilmiştir. Bakanlık; bir kişinin soruşturma kapsamında suç şüphesi ile tutulabilmesi için makul bir şüphenin bulunması gerektiğini, bu şartın gerçekleştiği durumlarda hakkında dava açılması için gerekli delilleri tespit etmek üzere ifadesini almak amacıyla kişinin gözaltına alınmasının mümkün olduğunu belirtmektedir.

2. Değerlendirme

60. Anayasa'nın 19. maddesinin birinci ve ikinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, kişi hürriyeti ve güvenliğine sahiptir.

Şekil ve şartları kanunda gösterilen :

Mahkemelerce verilmiş hürriyeti kısıtlayıcı cezaların ve güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesi; bir mahkeme kararının veya kanunda öngörülen bir yükümlülüğün gereği olarak ilgilinin yakalanması veya tutuklanması; bir küçüğün gözetim altında ıslahı veya yetkili merci önüne çıkarılması için verilen bir kararın yerine getirilmesi; toplum için tehlike teşkil eden bir akıl hastası, uyuşturucu maddeveya alkol tutkunu, bir serseri veya hastalık yayabilecek bir kişinin bir müessesede tedavi, eğitim veya ıslahı için kanunda belirtilen esaslara uygun olarak alınan tedbirin yerine getirilmesi; usulüne aykırı şekilde ülkeye girmek isteyen veya giren, ya da hakkında sınır dışı etme yahut geri verme kararı verilen bir kişinin yakalanması veya tutuklanması; halleri dışında kimse hürriyetinden yoksun bırakılamaz.

...."

61. Somut olayda başvuru, hakkında herhangi bir suç isnadı olmadığı hâlde çağrıldığı Polis Merkezinde haksız bir şekilde tutulduğunu ileri sürmektedir. Başvurucunun Polis Merkezine çağırılması ve burada bir süre tutulmasına bağlı şikâyetlerinin Anayasa'nın 19. maddesi kapsamında ayrıca incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

62. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Genel İlkeler

63. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı devletin bireylerin özgürlüğüne keyfi olarak müdahale etmemesini güvence altına alan temel bir haktır (*Erdem Gül ve Can Dündar* [GK], B. No: 2015/18567, 25/2/2016, § 62).

64. Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın 19. maddesi kapsamında hürriyetten yoksun bırakma kavramını tanımlamıştır. Buna göre hürriyetten yoksun bırakma, bir kimsenin kısıtlı bir alanda ihmal edilemeyecek bir süre için tutulması ve bu kişinin söz konusu tutmaya rıza göstermemiş olması şeklinde ifade edilebilecek iki unsur içerir (Cüneyt Kartal, B. No: 2013/6572, 20/3/2014, § 17).

65. Anayasa'nın 19. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına sahip olduğu ilke olarak ortaya konduktan sonra ikinci ve üçüncü fıkralarında, şekil ve şartları kanunda gösterilmek şartıyla kişilerin özgürlüğünden mahrum bırakılabileceği durumlar sınırlı olarak sayılmıştır. Dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının kısıtlanması ancak Anayasa'nın anılan maddesi kapsamında belirlenen durumlardan herhangi birinin varlığı hâlinde söz konusu olabilir (*Murat Narman*, B. No: 2012/1137, 2/7/2013, § 42).

66. Maddenin birinci fıkrasında geçen *hürriyet* sözcüğü, özgürlük ve bağımsızlığın yanı sıra serbestlik anlamına da gelmektedir. Bu anlamda kişi hürriyetine yönelik bir müdahalenin bulunduğu söylenebilmesi için kişinin hareket serbestisinin maddi olarak sınırlandırılmış olması gerekir. Buradaki hareket serbestisine yönelik kısıtlama, Anayasa'nın 23. maddesinde güvence altına alınan seyahat hürriyetine yönelik bir müdahaleye göre çok daha yoğundur. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına yönelik bir müdahale için kişi, rızası olmaksızın en azından rahatsızlık verecek uzunlukta bir süre boyunca belirli bir yerde fiziki olarak tutulmalıdır (*Galip Ögüt* [GK], B. No: 2014/5863, 1/3/2017, § 34).

67. Anayasa'nın 19. maddesinin metni bir bütün olarak değerlendirildiğinde maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarındaki sınırlama sebeplerinin kişilerin fiziksel özgürlüklerine ilişkin olduğu, ayrıca devam eden fıkralardaki güvencelerin de fiziki olarak hürriyetinden yoksun bırakılmış kişiler bakımından getirildiği görülmektedir. Dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının güvence altına aldığı şey, bireylerin yalnızca fiziksel özgürlüğüdür (*Galip Ögüt*, § 35).

68. Anayasa'nın 13. maddesinde temel hak ve hürriyetlerin ancak kanunla sınırlandırabileceği hükme bağlanmıştır. Öte yandan Anayasa'nın 19. maddesinde kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının sınırlandırabileceği durumların şekil ve şartlarının kanunda gösterilmesi kuralına yer verilmiştir. Anayasa'nın 13. maddesiyle tüm temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin getirilen *kanunilik* şartının kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı yönünden 19. maddede ayrıca belirtildiği görülmektedir. Bu bağlamda birbirleriyle uyumlu olan Anayasa'nın 13. ve 19. maddeleri uyarınca kişi hürriyetine ilişkin müdahale olarak tutuklamanın kanuni bir dayanağının bulunması zorunludur (*Murat Narman*, § 43).

69. Anayasa'nın 19. maddesinde hürriyetinden yoksun bırakılan kişiler bakımından güvencelere yer verilmiştir. Bu bağlamda yakalama veya tutuklama sebepleri ile iddiaların bildirilmesi, gözaltı süresi, yakalama veya tutuklamanın

yakınlara bildirilmesi, tutuklanan kişilerin makul sürede yargılanmayı ve soruşturma veya kovuşturma sırasında serbest bırakılmayı isteme hakkı, hürriyetten yoksun bırakılmaya karşı yargı merciine başvurma hakkı ve tazminat hakkı güvence altına alınmıştır.

70. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına yönelik müdahale -temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin ölçütlerin belirlendiği Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşullar yerine getirilmediği müddetçe- Anayasa'nın 19. maddesinin ihlalini teşkil edecektir (*Halas Aslan*, B. No: 2014/4994, 16/2/2017, §§ 53, 54).

ii. İlkelerin Olaya Uygulanması

71. Başvurucunun şikâyeti ile ilgili olarak incelenmesi gereken ilk sorun, Polis Merkezinde belli bir süre tutulmasının Anayasa'nın 19. maddesindeki güvenceleri devreye sokan bir hürriyetten yoksun bırakma hâli olarak nitelendirilip nitelendirilemeyeceği sorunudur. Yukarıda yer verilen ilkeler uyarınca bu hususun belirlenebilmesi için başvurucunun anılan Merkezde tutulma süresi ile tutulmanın rızaya dayanıp dayanmadığı hususlarında bir değerlendirme yapılması zorunludur.

72. Tarafların olayla ilgili beyanları, Bakanlık görüşü ve kamera kayıtlarının çözümü ile ilgili bilirkişi raporu dikkate alındığında olgu bazında sübuta erdiği tespit edilen temel hususlar şöyle sıralanabilir:

i. Başvurucu 11/4/2013 tarihinde özel bir cep telefonu numarasından aranmak suretiyle yapılan davete uyarak Polis Merkezine gitmiş ve burada 19.42 ile 20.16 saatleri arasında bulunmuştur.

ii. Başvurucu; eşiyile birlikte 19.42'de gittiği Merkezde 19.56 ile 20.16 saatleri arasında kamera kaydının yapılamadığı bir ortamda sivil giyimli üç polisle baş başa kalmıştır.

iii. Sivil giyimli üç polis memuru, Çorlu İlçe Emniyet Müdürlüğünde görevli olmakla birlikte ilgili Savcılıktan temin edilen 11/4/2013 gününe ilişkin görev listesine göre saat 08.00 ile 12/4/2013 günü saat 08.00 arasında anılan Merkezde görev yapan personel arasında bulunmamaktadır.

iv. Olayda telefonla arandığı ve devamında Polis Merkezine davet edildiği süre boyunca başvurucunun soruşturulması gerekli bir suç işlediğine dair yöntemince yapılmış bir ihbar veya şikâyet bulunmamaktadır.

v. Olayın niteliği dikkate alındığında olayda bir suçüstü hâlinin veya gecikmesinde sakınca bulunan bir durumun söz konusu olmadığı anlaşılmaktadır.

vi. Geçerli bir şikâyetin bulunduğu koşullar altında Çorlu İlçe Emniyet Müdürlüğü Çocuk Büro Amirliğine bağlı çalışan şüphelilerin yetkili makamlarca yapılmış usulüne uygun bir görevlendirmesi bulunmadığından söz konusu olayın soruşturulmasında bir görev ifa etmeleri mümkün değildir.

vii. Başvurucunun eylemi, daha sonra 5237 sayılı Kanun'un 123. maddesi kapsamında değerlendirilerek başvurucu hakkında ceza davası açılmıştır. Anılan suç takibi şikâyete bağlı suçlardır.

73. Çözümü yapılan kamera kayıtlarında ise saat 19.42.42'de başvuru yapan kişinin Merkeze gelerek beklemeye başladığı, 19.56.31'de polis memurları olduğu daha sonra anlaşılan sivil giyimli üç kişinin Merkeze girdiği, bunlardan birinin eliyle işaret etmesi üzerine başvuru yapanın bu kişileri takip ederek hep birlikte kamera açısı dışında kalan bölüme geçtikleri görülmektedir. Başvuru 20.16.32'de bu odadan, 20.16.44'te de Merkezden ayrılmıştır. Dolayısıyla başvuru yapanın Merkeze bulunduğu toplam 36 dakikanın 20 dakikası kamera kayıtlarının bulunmadığı, yalnızca başvuru ve diğer üç kolluk görevlisinin bulunduğu bir ortamda geçmiştir. Bu sürenin -tek başına değerlendirildiğinde- çok uzun olmadığı açıktır.

74. Öte yandan başvuru kendisine yapılan davete uyarak Merkeze gitmiştir. Ancak bu tespiti dayanılarak bir değerlendirme yapılırken suç teşkil eden eylemle ilgili resmî bir şikâyetin olmadığı, arayan polis memurunun olay günü görevli olmamasına rağmen başvuru yapanı Merkeze çağırdığı, dolayısıyla meşru bir kamu gücü kullandığı izleniminin yaratıldığı anlaşılmaktadır. Yaratılan bu izlenim -CD kayıtlarının da ortaya koyduğu gibi- başvuru yapanın Merkeze ulaşmasından sonra da devam etmiştir.

75. Bu itibarla, tutulduğu sürenin kısalığına rağmen başvuru yapanın özellikle kamera açısının dışında kaldığı odada bulunduğu süre boyunca rızası dışında kamu görevlilerinin kontrolü altında olduğunun, dolayısıyla olayda Anayasa'nın 19. maddesinin uygulanabilir olduğunun kabulü gerekir.

76. Anayasa'nın 19. maddesinde yer alan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına ilişkin düzenleme, kişinin özgürlüğünden yoksun bırakılması yönünden keyfiliğin önlenmesi amacıyla yönelik bir düzenlemedir. Anılan madde kapsamında kişinin keyfi olarak özgürlüğünden yoksun bırakılmasının önlenmesi için öngörülen güvenceler, insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele iddialarının araştırılması yönünden de özel bir önem taşımaktadır. Kişilerin göreceli olarak kısa sayılabilecek süre için de olsa özgürlükten yoksun bırakıldığı her durumun bu statüye bağlanan güvencelerden kişinin yararlanmasını sağlayabilecek şekilde, özgürlükten yoksun bırakılmanın meşru kabul edilen biçimlerinden herhangi biri bağlamında açıklanabilmesi gerekmektedir.

77. Başvuru konusu olayda, başvuru yapanın bir suç işlediğine yönelik olarak yönteminde yapılmış bir ihbar veya şikâyet bulunmamaktadır. Bir kadının Çocuk Büro Amirliğinde görevli polisler tarafından rahatsız edildiğini ifade etmesi üzerine başvuru yapanın bu kolluk görevlilerince kendilerinin görevli olmadığı bir polis merkezine telefonla çağırılması ve burada rızası hilafına bir süre tutulması söz konusudur. Bu süreçte ilgili kolluk görevlilerince olayın görevli polis birimlerine veya soruşturma makamlarına bildirildiğine dair herhangi bir olgu tespit edilememiştir. Başvuru yapanın Polis Merkezinde tutulduğu süre içinde adli bir işlemin gerçekleştirilmesi de söz konusu değildir. Olayda polis memurlarının derhâl harekete geçmesini gerektiren suçüstü hâli, gecikmesinde sakınca bulunan hâl veya benzeri bir durumun bulunduğunu söylemek de mümkün değildir.

78. Buna göre başvuru yapanın kendisiyle ilgili olarak kolluk görevlilerine yapılan -bir kadını rahatsız ettiğine dair- sözlü bir bildirim sonrasında olaya ilişkin herhangi bir görevi bulunmayan bu görevlilerce telefonla Polis Merkezine çağırılması ve burada herhangi bir işlem tesis edilmeden bir süre tutulması söz konusudur. Başvuru yapanın şikâyete konu tutulma hâlinin Anayasa'nın 19. maddesi kapsamında kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına müdahale edilmesine imkân tanıyan durumların hiçbirine girmediği anlaşılmaktadır.

79. Bu açıdan değerlendirildiğinde başvuruçunun *yakalanmasından, gözaltına alınmasından veya tutuklanmasından* bahsedilmesinin olanaklı bulunmadığı olayda, kısa bir süre için de olsa anılan Polis Merkezinde bu hususta kabul edilen tüm güvencelere aykırı bir şekilde tutulması Anayasa'nın 19. maddesinin ikinci fıkrasına açık bir aykırılık oluşturmaktadır.

80. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 19. maddesinin ikinci fıkrasının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

C. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

81. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

“(1) Esas inceleme sonunda, başvuruçunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...”

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvuruçunun lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

82. Başvuruçunun; ihlalin tespiti ile 20.800 TL maddi, 300.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

83. Başvuruda, Anayasa'nın 19. maddesinin ikinci fıkrasında güvence altına alınan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

84. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlali nedeniyle yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvuruçuya net 5.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

85. Anayasa Mahkemesinin maddi tazminata hükmedebilmesi için başvuruçunun uğradığını iddia ettiği maddi zarar ile tespit edilen ihlal arasında illiyet bağı bulunmalıdır. Başvuruçunun bu konuda herhangi bir belge sunmamış olması nedeniyle maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

86. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 206,10 TL harçtan oluşan yargılama giderinin başvuruçuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. İnsan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın **KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA**,

2. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın **KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA**,

B. 1. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında düzenlenen insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

2. Anayasa'nın 19. maddesinin ikinci fıkrasında güvence altına alınan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvurucuya net 5.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

D. 206,10 TL harçtan oluşan yargılama giderinin BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin, kararın tebliğini takiben başvurunun Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE
12/4/2018 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Burhan ÜSTÜN

Başkanvekili
Engin YILDIRIM

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ